præsertim si circa personas hujusmodi de lapsu carnis minimè timeatur.

[« *Unde ipsius viri animæ provideri humiliter postulasti, & utrum mulieri ad secundas nuptias eo vivente liceat convolare, cùm hoc factum publicum & notorium habeatur.*»]

IX. IDEM Archiepiscopo Magdeburgen. [c. an. 1212. *Romæ in Germaniam.*]

Idem quoad titulum dicit quod decre. suprà proxi.

[1] *Cap. 4. eod. tit. in III. Compil.* Vide Covarr. 4. *Decr. par. 1. c. 5. non longè à principio.*

VEniens [1] ad Apostolicam Sedem E. Laicus nobis proposuit, quòd cùm tempore infantiæ suæ quandam puellam se ducturum juraverit in uxorem, quàm citò ad legitimam pervenisset ætatem, pater puellæ confœderatione hujusmodi fidejussorum obligatione hinc inde firmata, eum in propriam domum recepit, & nutrivit infimul cum puella: deinde ex conversatione diuturna, forori puellæ carnaliter se conjunxit. tandem amicorum suorum devictus instantiâ, quam juraverat in uxorem accepit: & nuptiis celebratis, quando se opportunitas ingerebat, cognoscebat utramque. Verùm licèt in præsentia tua super hoc fuerit accusatus, convinci tamen non potuit, nec suum voluit confiteri delictum: nunc autem reversus ad cor, pœnitens de commissis, salutis suæ consilium requirit impendi. Cùm igitur non tantùm à malo, sed ab omni specie mali præcipiat Apostolus abstinere: mandamus, quatenus prædicto E. pro hujusmodi enormitatis excessu injuncta pœnitentia competenti, consulas ei, monens illum salubriter, & inducens, ut de cetero abstineat ab utraque.

[1] *1. Thess. 5.*

X. IDEM Archiepiscopo Strigonien. [c. an. 1212. *Romæ in Hungariam.*]

Affinitas superveniens, non dissolvit matrimonium.

[k] *C. 3. tit. de consanguin. & affin. in III. Compil.*

TUæ Fraternitatis [k] devotio postulavit, utrùm is, qui cum sorore legitimæ conjugis fornicatur, cum uxore possit postmodum commorari, & exigere debitum, ac solvere requisitus. Nos igitur respondemus, quòd uxor & à commixtione viri abstineat propter publicam honestatem, & in continentia maneat, donec vir viam universæ carnis ingressus fuerit, diligentiùs est monenda. Quòd si fortè commonitioni parere recusans talis fuerit, ut de lapsu timeatur ipsius, vir ejus poterit & debebit cum Dei timore debitum ei solvere conjugale, cùm affinitas post matrimonium iniquè contracta, illi nocere non debeat, quæ iniquitatis particeps non existit.

[1] Pictavensi.

XI. GREGORIUS IX. Episcopo Pictavien. [1] [c. an. 1236. *Romæ in Galliam.*]

Summatum est suprà Capitulo proximo.

[m] Vid. quos citavi *in ca. à nobis, & c. final. supr. de desponsi. impub.*

JOrdanæ [m] mulieris petitio continebat, quòd I. Laicus cum ipsa, quæ nondum decimum ætatis suæ annum compleverat per verba de futuro contraxit, & eâ intra ejusdem anni spatium carnaliter cognitâ, matrem ipsius sibi matrimonialiter copulare, & ad damnatæ commixtionis amplexus procedere non expavit: *Et infrà.* Quare præfata J. supplicavit, ut cum carnis stimulis resistere nequeat, sibi, ne jure suo sine sua propria culpa fraudetur, providere salubriter dignaremur. Ea propter mandamus, quatenus, si res ita se habet, utrumque ipsorum ad vovendam perpetuam continentiam attentè moneas & inducas: & si ad eam induci nequiverint, memoratum I. injuncta ei primitùs pro commisso incestu pœnitentia competenti, ut eidem cohabitet, & conjugale debitum reddat exactus, Ecclesiasticâ censurâ compellas.

DE CONSANGUINITATE ET AFFINITATE.

TITULUS XIV.

I. ALEXANDER III. Cassien. [n] Abbati. [c. an. 1172. *Romæ.*]

[n] Cassinens. *al.* Calsin.

Separatur matrimonium contractum inter affines primi generis, & quarti gradus.

[o] *Cap. 1. eod. tit. in 1. Compil.* & post Conc. Later. sub Alex. III. *p. 6. c. 32.*

EX literis [o] tuis accepimus, quòd cùm quidam secretò quandam viduam subarrhasset, & carnaliter cognovisset: [*Et infrà α.*] Tandem cùm vir paratus esset eam in conspectu Ecclesiæ subarrhare: surrexerunt duo proponentes, quòd iste, qui eam subarrhare volebat, priorem virum quarto gradu [1] consanguinitatis attingit: unus autem ita se audivisse juravit, alius noluit id juramento firmare: [*Et infrà β.*] Nunc quæstio prima revixit, & juraverunt duo coram Archipresbytero Plumbarolæ [p], quòd primus vir fuit superstiti quinto consanguinitatis gradu conjunctus. Quocirca mandamus, quatenus utramque partem antè tuam præsentiam convoces, & facias testes coram te jurare: [*Et infrà γ.*] Inquisita verò diligentiùs veritate, si per testes circumspectos omni exceptione majores in veneris, quòd primus vir superstitem quarto gradu consanguinitatis attingit [q], non differas divortii sententiam promulgare. æquè enim, ut Canones dicunt [2], abstinendum est à consanguineis [r] uxoris, ut propriis. Cæterùm tuam prudentiam volumus non latere quòd non sunt causæ Matrimonii tractandæ per quoslibet, sed per Judices discretos, qui potestatem habeant judicandi, & statuta Canonum non ignorent.

[p] Plombadæ.

[q] contingit.

[r] *In 7. Codicibus manuscr. ita:* à consanguineis uxoris & propriis.

[« *Et cohabitasset cum ea per annum, Medualdus* [3] *virum mulieris traxit in causam, proponens quòd illam in potestate sua positam quasi fornicariam cognovisset: tunc vir & mulier quasi juramento firmaverunt, quòd ab anno & plus alter in alterius copulam consensserat maritalem, & de cetero, sicut vir & mulier habitarent insimul. Cùm autem nec juramento, nec fidem mulieris procurator habuit, exigit eam publicè subarrhari, quòd*]

[« *Et ob hoc licèt ille præfatam mulierem subarrhare distulerit, minimè tamen ab ejus cohabitatione discessit. Processu verò temporis ad instantiam Medualdi* [4] *præfatus vir publicè matrimonium celebravit, & postmodum ferè per annum cum uxore permansit.*]

[γ *Ad hæc inquiras à quibus & in quib. & quando didicerint, quòd testantur. Si verò post motam quæstionem didicerint, non est ad eorum dicta jam dictum matrimonium dissolvendum, similiter nec si ab accusatorib. matrimonii didicerint.*]

¶ PITH. [1] *Quarto gradu.*] V. C. *quinto.* Quod mutatum est à Collectore præsertim ob caput penultimum.

[2] *Abstinendum à consanguineis uxoris, ut propriis, ut Canones dicunt.*] *Cap. penult. sup. de in integr. restitut.*

[3] *Medualdus.*] *Mandualdus.*

[4] *Medualdi.*] *Mandualdi.*

II. URBANUS III. Burdegalen. Archiepiscopo. [c. an. 1186. *Romæ in Galliam.*]

Affinitas superveniens, de qua saltem constat per famam, solvit sponsalia de futuro.

[s] *Cap. 1. eod. tit. in 11. Compil.*

SUper eo [s] quòd juvenem asseris puellam nondum nubilem fide interpositâ desponsasse, quæ jam factâ nubilis eum repetit: & ille excipit dicens, se non debere eam ducere, pro eo quòd postquam puellam affidavit eandem, carnaliter propinquam ipsius cognovit: Inqui. t. t. respond. quòd si manifestum est juvenem cognovisse propinquam prædictæ puellæ, vel si non est manifestum, fama tamen loci hoc habet, cùm effet sponsa tantummodo de futuro, idem ab ejus impetitione debet absolvi.

III. CELESTINUS III. [c. an. 1195. *Romæ in Germaniam.*]

Si dispensatur cum aliquo, ut possit contrahere in certo gradu, aliàs prohibito, requiritur, quòd uterque contrahentium toto gradu distet à stipite, præsertim si hoc habet consuetudo.

[t] *Cap. 2. eod. tit. in 11. Compil.* Hodie tenendum est, quod decrevit Conc. Later. sub Innoc. III. quod refertur *infr. hoc tit. cap. non debet.* Adde quæ diximus in tractatu cognationis.

QUod [t] dilectio: *Et infrà.* Quæsivisti, utrùm is, qui à stipite per descendentem lineam, sexto vel septimo gradu distat, possit ei, quæ ex altera parte per lineam descendentem ab eodem stipite, secundo vel tertio gradu distat, matrimonialiter copulari propter indulgentiam Apostolicæ Sedis Legati, quâ permissum est hominibus terræ illius [5] in sexto gradu conjungi? Quod videtur posse fieri secundùm regulam, quia dicitur, Quoto gradu quis distat à stipite, & à quolibet, per aliam lineam descendentium ab eodem: cùm tamen de consuetudine terræ, si quando talis casus emerserit, incolæ propter proximiorem gradum conjunctos separent, & impediant copulari volentes. Nos itaque respondemus, quòd indulgentia illa sic est intelligenda, quòd uterque conjungendorum distet à stipite sexto gradu. Si verò alter sexto vel septimo gradu distat à stipite, alter autem secundo vel tertio, conjungi non debent: unde in hac parte consultius duximus multitudini, & observatæ consuetudini deferendum, quàm aliud in dissensionem, & scandalum populi statuendum, quadam adhibita novitate [6].

[5] PITH. *Terræ illius.*] Norvegiæ.

[6] *Adhibita novitate.*] *Cap. 1. sup. de cognat. spirit.*

IV. INNOCENTIUS III. Archiepiscopo & Capitulo Tiren. [u] [c. an. 1210. *Romæ in Galliam.*]

[u] Tiron. *al.* Tixens. *al.* Turonensi.

Infideles conjuncti in gradu prohibito à lege Canonica, post baptismum non separantur.

[x] *Cap. 1. eod. tit. in III. Compil.* Vide Magist. sent. 4. *sent. Dist. 39.* & ibi B. Thom. *q. 1. art. 2. Genes. 2. Matth. 19. Marc. 10.*

DE [x] Infidelibus ad Fidem conversis, utrùm si ante conversionem suam secundùm Legis veteris institutа, circa gradus consanguinitatis à Capone denotatos conjuncti fuerint, separari debeant post Baptismum: Consul. t. duximus respondendum, quòd matrimonium sic contractum non est post Baptismi lavacrum separandum, cùm à Judæis Dominus requisitus, si liceret uxorem ex quacunque causa dimittere, ipsis respondit: Quos Deus conjunxit, homo non separet: per hoc innuens esse matrimonium inter eos.

V. IDEM Rosan. [y] Archiepiscopo. [c. an. 1210. *Romæ in Issæum.*]

[y] Roffanen. *al.* Rosamen. *al.* Pisan.

Consanguinei mariti cum consanguinei uxoris licitè contrahunt. Hoc primò. *In gradibus prohibitis non possunt matrimonia contrahi, etiam si hoc habeat consuetudo.* Hoc secundò.

[z] *Cap. 2. eod. tit. in III. Compil.*

QUod [z] pro his [7]: [*Et infrà α.*] Super eo igitur, quòd pater & filius, cum matre & filia, & duo cognati

[a] *al.* matrimonialiter, taliter tibi, &c.

cum duabus cognatis, avunculus & nepos cum duabus sororibus contrahunt matrimonia [a], taliter tibi duximus respondendum, quòd licèt omnes consanguinei viri sint affines uxoris, & omnes consanguinei uxoris sint viri affines: inter consanguineos tamen uxoris & viri, ex eorundem, scilicet viri & uxoris conjugio, nulla prorsus affinitas est contracta, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Ne autem [b] intra gradus prohibitos matrimonium contrahatur, debes publicè inhibere, & præsumptores Ecclesiastica districtione punire, non obstante consuetudine, quæ dicenda est potiùs corruptela.

[b] Vide Conc. Trid. *sess. 24. de refor. mat. can. 6.*

[« *Articulis qui tibi aliquam dubitationem inducunt, nostrum ducis consilium requirendum, & ad ea exequenda, quæ officium expostulant Pastorale Apost. Se. procuras auxilium invocare, solicitudinem tuam dignis in Domino laudib. commendamus, & postulationib. tuis grato animo respondemus. Significasti siquidem nobis, quòd in Diæc. tua pater & filius matrem & filiam, duo cognati duas cognatas, avunculus & nepos duas sorores duxunt in conjuges, & maritus & uxor simul baptizant puerum alienum. Quidam præterea tuæ Diæc. infra tertium & septimum gradum consanguinitatis se contingentes ad invicem matrimonium contrahunt, hoc sibi licere de antiqua consuetudine asserentes.*]

¶ PITH. [7] *Pro his.*] *Super his.* Extat *pag. 558. Epist. Innoc.*

VI. IDEM. [c. an. 1210. *Romæ.*]

Non valet dispensatio obtenta à Papa super matrimonio inter consanguineos contracto, si ibi causa falsa sit expressa, nisi postea eam Papa confirmaret. Hoc dicit secundùm verum & communem intellectum.

[c] Quantum ad contrahendum vel non intra gradus prohibitos attinet, tene decisionem *cap. non debet, infrà eodem.*

QUia [c] circa: *Et infrà.* Porrò de nobili viro N. pro cujus dispensatione, indulgentia scilicet remanendi cum ea, quæ ipsum quinto consanguinitatis gradu contingit, à Sede Apost. obtinenda. falsa nobis causa fuerat allegata, proles videlicet. Cùm tamen ante dispensationem obtentam unica filia, quam habebat, viam fuerit universæ carnis ingressa, prout tua consultatio continebat: dissimulare poteris, ut remaneant in copula sic contracta, cùm ex separatione, sicut asseris, grave videas scandalum imminere.

VII. IDEM. [c. an. 1210. *Romæ.*]

Testes, qui de consanguinitate deponunt, computationem debent à stipite, vel germine incipere.

[d] *Cap. 2. eod. tit. in IV. Compil.* & quatenus agitur de testimonio de auditu, vide Cravettam *de antiq. temp. part. 1. circa finem vers. ossa. de fama num. 304. cum multis seq.* Adde textum *in cap. licèt ex quadam. sup. de test.*

TUa nos [d] duxit fraternitas consulendos, utrùm illorum sufficiat testimonium ad matrimonium dirimendum, qui consanguinitatis gradibus ab avunculo & nepote, videlicet fratris filio, vel sororis incœperint computare? Nos igitur inqui. t. t. r. quòd cùm conjugium multum favoris obtineat, testes, qui ad divortium celebrandum producti consanguinitatis gradus computant, à stipite debent incipere, id est, à parentibus vel germanis, & sic per ordinem distinguere gradus, nominibus propriis, vel æquipollentibus indiciis designando personas, præsertim cùm sæpius testimonium perhibeant de auditu: quod quia minùs est validum, non est in articulo hujusmodi nimium laxanda facultas: quum qua ratione computationem inciperent à fecundo, eadem ab ulterioribus inchoarent.

VIII. IDEM in Concilio Generali [8]. [an. 1216. *Romæ.*]

In secundo & tertio affinitatis genere tollitur prohibitio, quæ olim erat in matrimonio contrahendo. Similiter tollitur prohibitio de sobole suscepta ex secundis nuptiis, quæ olim non poterat contrahere cum cognationi prioris viri. Et prohibitio conjugii ultra quartum consanguinitatis & affinitatis gradum non extenditur. Hoc dicit iste textus qui quotidiè allegatur, & est singularis in materia sua.

[e] *Cap. 3. eod. tit. in IV. Compil.*

NOn [e] debet [9] reprehensibile judicari, si secundùm varietatem temporum, statuta quandoque varientur humana, præsertim cùm urgens necessitas, vel evidens utilitas id exposcit: quoniam ipse Deus ex his, quæ in veteri testamento statuerat, nonnulla mutavit in novo. Cùm ergo prohibitiones de conjugio in secundo & tertio affinitatis genere minimè contrahendo, & de sobole suscepta ex secundis nuptiis, cognationi viri non copulanda prioris, & difficultatem frequenter inducant, & aliquando periculum pariant animarum, cùm cessante prohibitione, cessat effectus: constitutiones super hoc editas, facri approbatione Concilii revocantes, præsenti constitutione decernimus [f], ut sic contrahentes de cetero liberè copulentur. Prohibitio [g] quoque copulæ conjugalis quartum consanguinitatis & affinitatis gradum de cetero non excedat: quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest absque gravi dispendio hujusmodi prohibitio generaliter observari. Quaternarius verò numerus benè congruit prohibitioni conjugii corporalis, de quo dicit Apostolus, quòd vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, neque mulier habet potestatem sui corporis, sed vir: quia quatuor sunt humores in corpore, qui constant ex quatuor [h] elementis. Cùm ergo jam usque ad quartum gradum prohibitio conjugalis copulæ sit restricta: eam ita volumus esse perpetuam, non obstantibus constitutionibus super hoc dudum editis, vel ab aliis, vel à nobis: ut si quis contra prohibitionem hujusmodi præsumpserit copulari, nulla longinquitate defendatur annorum: cùm diuturnitas temporum non minuat peccatum, sed augeat, tantóque sint graviora crimina, quantò diutiùs infœlicem animam detinent alligatam.

[f] decrevimus.

[g] Vide B. Thom. 4. *sent. dist. 40. q. 1. art. 4.*

[h] *In Concilio & aliquot vetustis:* quod constat ex quatuor elementis.

¶ PITH. [8] *In Concilio Generali.*] Habito in Lateran five Constantiana Basilica.

[9] *Non debet*, &c.] Vide Petr. Blesens. *Epist. 116. cap. 47. sup. de testib. can. de propinquis, caus. 35. quæst. 2. & 3. can. nullum*, & *can. nulli, caus. 35. quæst. 3.* Frater uxoris mihi primo gradu affinis est, uxor ejus secundo gradu. soror uxoris primo gradu, maritus ejus secundo, uxor secunda istius mariti tertio.

IX. GREGORIUS IX. [c. an. 1232. *Romæ.*]

Distans à stipite quarto gradu vel citeriori, cum distante quinto, vel ulteriori contrahere potest. Hoc dicit cum glossa.

[i] Vide citatos in *cap. præcedenti.*

VIr, qui à stipite [i] quarto gradu, & mulier, quæ ex alio latere distat quinto, secundùm regulam approbatam, quâ dicitur Quoto gradu remotior differt [k] à stipite, & à quolibet per aliam lineam descendentium ex eodem: licitè possunt matrimonialiter copulari.

[k] distat.

DE FRIGIDIS [1] ET MALEFICIATIS, ET IMPOTENTIA COEUNDI.

[1] De materia hujus tit. 4. *sent. dist. 34.* ubi Doct. & B. Thom. *q. 1.*

TITULUS XV.

I. EX BROCARDICO lib. 18. [1].

[1] *Ex Brocardico lib. 18.*] *Lib. 19.* Vide Burchard. *lib. 9. decretor. cap. 40.* Ivon. *lib. 8. cap. 178.*

Si marito provocante ad divortium, & se impotentem asserente, mulier hoc item fatetur, servata solemnitate Canonica, matrimonium indistincte dirimitur. Sed si decipiatur Ecclesia, primum matrimonium reparatur. Si verò muliere agente vir asserat se potentem, nisi per aspectum corporis, vel alio indubitato modo convincatur, mulier non auditur. Sed si vir hoc idem confitetur vel convincitur, matrimonium separatur, & mulieri contrahendi licentia datur. Hoc dicit secundùm Hostien.

[m] *Cap. 1. eod. tit. in 1. Compil.* & post Conc. Later. sub Alex. III. *p. 50. c. 28.* Vide Sylvestrum in *summa, verbo, matrimonium, q. 16.*

ACCEPISTI [m] mulierem [2], & per aliquod tempus habuisti, per mensem, aut per tres, aut per annum, & nunc primùm dixisti te esse frigidæ naturæ, ita ut non potuisses coire cum illa, nec cum aliqua alia. si illa, quæ uxor tua esse debuit, eadem affirmat, quæ tu dicis, & probari potest per verum judicium [3], ita esse ut dicitis, separari potestis, ea tamen ratione, ut si tu post aliam acceperis, reus perjurii dijudiceris [n]. & iterùm post pactam pœnitentiam priora connubia reparare debebis. Illa autem [o] si prior post annum, aut dimidium ad Episcopum, aut ejus missum proclamaverit, dicens quòd non cognovisses eam, tu autem contrarium affirmas, tibi credendum est, eò quòd caput es mulieris: quia si proclamare voluit, cur tamdiu tacuit? citò enim & in parvo tempore scire potuit, si fecum coire potuisses. Si autem statim in ipsa novitate post mensem, aut duos, ad Episcopum, aut ejus missum proclamaverit, dicens, volo esse mater, volo filios procreare, & ideò maritum accepi: sed vir, quem accepi, frigidæ naturæ est, & non potest illa facere propter quæ illum accepi: si probari potest per rectum judicium, separari potestis; & illa si vult, nubat in Domino.

[2] *Accepisti mulierem.*] Extat apud Burchard. *lib. 19. cap. 5.*

[3] *Per verum judicium.*] Vide *caus. 33. quæst. 1. can. 1. & can. requisisti.*

[n] judiceris.

[o] *in aliquot manuscr.* post annum & dimidium, *quam lectionem videtur agnoscere gloss. in verbo,* tacuit.

II. ALEXANDER III. Ambianen. [4] Episcopo. [c. an. 1180. *Romæ in Galliam.*]

[4] PP Ambien.

Impotens ad copulam, est impotens ad contrahendum matrimonium, sive sit impedimentum ætatis, sive naturæ.

[q] *Cap. 3. eod. tit. in 1. Compil.* & post Conc. Lateran. sub Alex. III.

QUòd [q] sedem: [*Et infrà α.*] Sicut puer, qui non potest reddere debitum, non est aptus conjugio: sic qui impotentes sunt, minimè apti ad contrahenda matrimonia reputantur.

[« *Apostolicam consuluisti super his quæ tibi dubia existunt, gratum gerimus & acceptum, & tua exinde f. non parùm commendanda videtur. Ex tua siquidem parte nobis est intimatum, quòd quædam mulier tui Episcopatûs cuidam viro nupserit, asserens quòd ob utriusque inguinis rupturam genitalia ejus abscissa fuissent, nec dum ab eo cognita fuisset, qui utique factus leprosus se pariter & sua domui reddidit infirmorum. Mulier verò ad domum patris reversa, sicut asseris juvenis, alii viro nubere desiderat, & conjugali affectu conjungi. Unde licèt Roma. Ecclesia non consueverit propter talem infirmitatem vel propter alia maleficia legitimè conjunctos dividere, si tamen consuetudo generalis Gallicanæ Ecclesiæ habet ut hujusmodi matrimonium dissolvatur,*